

Covenant & Conversation

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

RABI LORD JONATHAN SACKS'IN ÖĞRETİ VE YAZILARINDAN

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve **Harry (Chaim) Schimmel'in** anısına adanan cömert sponsorlukları için **Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle**. "R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaştığım zamandan beri severim. Sadece yüzeysel gerçeğe değil, alta yatan daha derin gerçeğe olan bağlantısıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift." – Rabi Sacks

Vayhi

Büyükanneler Büyükbabalar

Her cuma akşamı Bereşit kitabındaki en etkileyici sahnelerden birini yeniden yaşarız. Yosef'le yeniden bir araya gelmiş olan Yaakov hastadır. Yosef onu ziyarete gelir ve iki oğlu Menşe ve Efrayim'i de yanında getirir. Yaakov, derin bir duygusallıkla şu sözleri söyler:

"Yüzünü görmeyi ummuyordum bile. Ama işte, Tanrı bana senin çocuklarını bile gösterdi".

Bereşit 48:11

Yosef'i mübarek kılar. Sonra ellerini iki gencin başlarının üzerine yerleştirir.

"[Gelecekte, tüm Bene-] Yisrael seninle mübarek kılacak ve 'Tanrı seni Efrayim ve Menşe gibi yapsın' diyecek".

Bereşit 48:20

Bugüne kadar da öyle yaparız; tam da bu sözlerle çocuklarımızı mübarek kılarız. Acaba neden diğer herhangi bir dileğin üzerinde özellikle bu *beraha*? Bir açıklama otoritesi (*Yalkut Yeuda*), bunun sebebini, Efrayim ve Menşe'nin, sürgünde doğan ilk iki Yahudi çocuk olmasıyla açıklar. Böylece Yahudi ebeveynler çocuklarını, Diaspora yaşamının tüm ayartmalarına ve dikkat dağıtıcı etkenlerine rağmen kimliklerini sağlam bir şekilde koruyabilmeleri için Tanrı'nın onlara yardım etmesini dileyerek mübarek kılarılar.

Ancak, muhterem selefim Lord Jakobovits'den (hatırası mübarektir), Zoar'a dayanan çok hoş bir açıklama duymuştum. Lord Jakobovits, Tora ve Tanah'ta ebeveynlerin çocuklarını mübarek kıldıkları birçok örnek olmasına rağmen, bir büyükbabanın, torunlarını mübarek kıldığı tek örneğin bu olduğunu söylemişti.

Anne ve babalarla çocuklar arasında, demişti, birçok kez bazı gerilimler baş gösterir. Ebeveynler çocukları için endişe ederler. Çocuklar bazen ebeveynlerine baş kaldırırlar. Aradaki ilişki her zaman pürüzsüz değildir.

Ama aynısı torunlar için geçerli değildir. Oradaki ilişki, gerilim ve endişeden etkilenmeyen bir sevgi ilişkisidir. Bir büyükanne veya büyükbaba bir torununu mübarek kıldığı zaman bunu tüm kalbiyle yapar. İşte, Yaakov'un, torunlarına verdiği bu *berahanın*, tüm nesiller boyunca *beraha* vermenin modeli haline gelmesinin sebebi budur. Torun sahibi olma ayrıcalığını yaşamış herkes, bu açıklamadaki hakikat ve derinliği hemen anlayacaktır.

Büyükanneler ve büyükbabalar torunlarını mübarek kırlarlar ve onlarla mübarek kınırlar. Bu olgu, Babil Talmudu ile Yeruslayim Talmudu arasındaki çarpıcı bir görüş ayrılığının konusudur. Babil Talmudu şöyle der:

Rabi Yeoşua ben Levi şöyle dedi: “Her kim torununa Tora öğretirse, sanki Tora’yı Sinay Dağı’ndan teslim almış gibidir. Zira pasukta şöyle denmektedir: ‘Onları çocuklarına ve çocuklarının çocuklarına bildir’ (*Devarim* 4:10). Ve ardından şöyle denmektedir: ‘Horev’de durduğun o gün...’ (*Devarim* 4: 11)”

Kiduşin 30a

Yeruslayim Talmudu ise bunu farklı bir şekilde ifade eder. Rabi Yeoşua ben Levi her cuma günü torununun haftanın *peraşasını* okumasını dinlemeyi alışkanlık edinmişti. Yine bir cuma günü hamama girdi ve yıkanmaya başladıktan sonra henüz torunundan haftanın *peraşasını* dinlemediğini hatırladı. Bunun üzerine derhal hamamı terk etmek için ayağa kalktı... Ona neden banyosunun ortasında çıkmakta olduğunu sordular, çünkü Mişna, kişi cuma günü öğleden sonra yıkanmaya başladıktan sonra bu süreci kesmemesi gerektiğini öğretmektedir. Rabi Yeoşua ben Levi cevap verdi: “Bu sizin gözünüzde küçük bir şey mi? Çünkü her kim *peraşayı* torunundan dinlerse, sanki onu doğrudan Sinay Dağı’ndan dinlemiş gibidir” (Yerusalmi Şabat 1:2).

Talmud Bavli’ye göre, torununuza Tora öğretmek büyük bir ayrıcalıktır. Talmud Yerusalmi’ye göreyse en büyük ayrıcalık, torununuzun *size* Tora öğretmesidir. Herhalde bu, hiçbir büyükbabanın, her iki görüşün de doğru olduğunu söylemekte en ufak bir güçlük çekmeyeceği türden bir görüş ayrılığıdır.

Müteveffa babam, hatırası mübarektir, ailesinin geçimine destek olmak için çalışmaya başlamak üzere okulu 14 yaşında terk etmek zorunda kalmış ve bunun bir sonucu olarak, sahip olmak isteyeceği Yahudi eğitimi veya seküler öğrenimi hiçbir zaman tam olarak görememişti. Çocukluk yıllarımdan hatırlıyorum; Şabat sabahları sinagogdan eve doğru yürümekteyken bir sürü soru sorardım. “Baba, bunu neden yapıyoruz?”, “Şunu neden yaptık?” Babam bana hep aynı cevabı verirdi ve hayatımı değiştiren cevap da bu olmuştur. “Jonathan” derdi. “Ben ne yazık ki Yahudi eğitimi almadım, bu yüzden sorularına cevap veremiyorum. Ama bir gün sen benim görmediğim eğitimi göreceksin. Ve bu olduğu zaman, bu soruların cevaplarını *sen bana* öğreteceksin.”

Bir evlada veya toruna verebileceğiniz en büyük hediye onları yetkili kılmak ve size öğretmelerine izin vermektir. Ebeveynler olarak çocuklarımıza her şeyi vermek için çabalarız. Ama bazen onlara vermeyi unuttuğumuz bir şey vardır ki o da, onların bize bir şeyler vermesine fırsat tanımaktır. Ve samimi olmak gerekirse, var olan en önemli şey budur.

Çocuklarınıza ve torunlarınıza size bir şeyler verebilecekleri bir boşluk bırakın. Onların öğretmenleriniz haline gelmelerine ve sizin esin kaynağınız olmalarına izin verin. Bunu yapmakla, varoluş amaçlarına ulaşmalarına yardım etmiş ve Tanrı’nın, onların olmalarını istediği *beraha* ve nimetin yaratılmasına el vermiş olacaksınız.

Enfes bir simetri duygusuyla, tıpkı Şabat’a bir büyükbabanın *berahasıyla* başlamamız gibi, onu, Arvit duasının sonunda şu sözlerle tamamlarız¹:

Çocuklarının çocuklarını gör[meye nail ol] – barış Yisrael’in üzerinde olsun.

Teilim 128:6

¹ Ç.N.: Aşkenaz geleneğinde.

Torunlarla barış arasındaki bağlantı nedir? Şüphesiz şudur: Torunlarını düşünenler geleceği önemserler ve geleceği düşünenler barış yaparlar. Savaşı yapanlar, sürekli olarak geçmiş, yanlışları, hakaretleri ve intikamı düşünenlerdir.

Yaakov, çatışma ve dertlerle yüklü bir yaşam sürmüştü. İntikam ve savaş, kin ve çekişme nedir çok iyi biliyordu. Ama huzur içinde ve nimetlere doymuş bir halde vefat etti. Ve ölmeden önce çocuklarını ve torunlarını mübarek kıldı.

Torunları mübarek kılmak ve onlarla mübarek kılınmak; onlara öğretmek ve onlardan öğrenmek – Yaakov'un sıkıntılı hayatının huzur içinde gelen sonu ve genel olarak Yahudilerin en büyük ayrıcalıkları, işte bunlardır.

Şabat Sofrası İçin Tartışma Soruları:

1. Yaakov'un Efrayim ve Menaş'e'yi mübarek kılmasının hikâyesi bize meydan okuyan ortamlarda kimliğimizi korumakta bize nasıl esin kaynağı olabilir?
2. Efrayim ve Menaş'e'nin durumunda olduğu gibi, sürgünde olma tecrübesi, zaman içinde bir ailenin kültürel ve dini kimliğini ne gibi yönlerden etkileyebilir?
3. Sizce Yaakov'un yaptığı gibi, torunları mübarek kılmak, nesiller boyunca aile geleneklerini ve değerlerini ne şekilde etkilemiştir?